

Handläggare: Tomas Örn
Telefon: 08-508 31556

Till
Kulturnämnden

KuN 2012-08-30
Nr 4

Remissvar rörande samråd om program för Rustmästaren 2 i stadsdelen Bagarmossen, Dp 2009-05582

Förslag till beslut

1. Tillstyrka den del av programmet som gäller delområde 1, 2 och 3
2. Avstyrka den del av programmet som gäller delområde 4
3. I övrigt godkänna remissvarets synpunkter

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har bjudit in till samråd om detaljplaneprogram för Rustmästaren 2 i stadsdelen Bagarmossen. Syftet är att studera förutsättningar för ny bebyggelse inom Bagarmossen och Skarpnäck samt hur översiktplanens strategi att bygga samman stadens delar kan genomföras.

Kulturförvaltningen delar programmets definition av vad ett samband kan vara och att det inte är liktydigt med stadsgata och bebyggelse. Grönområdena mellan stadsdelar är fyllda av befintliga värden, stråk och samband som är präglade av den historiska markanvändningen och planeringen.

Kulturförvaltningen ser mycket positivt på ambitionen att planprocessen drivs i dialog med medborgarna och menar att användarna av en plats utgör en kunskapsresurs. I programskedet är det bra att lyfta in befintlig kunskap kring hur ytterstadsområdenas informella strukturer har vuxit fram och används.

Ur kulturhistorisk synpunkt bedömer Kulturförvaltningen att ny bebyggelse inom delområde 1 och 2 är möjligt men avstyrker föreslagen bebyggelse i delområde 4.

Berit Svedberg
Kulturdirektör

Ann-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Underlag för beslut

Planhandlingar – se <http://insynsbk.stockholm.se/Byggochplantjansten/Pagaende-planarbete/PagaendePlanarbete/Planarende/?JournalNumber=2009-05582&docview=1>

UTLÅTANDE

Ärendet/Remissen

Ärendet har remitterats från Stadsbyggnadskontoret till Stadsmuseet för svar senast 31 augusti 2012.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts av Stockholms stadsmuseums kulturmiljöenhet.

Bakgrund och syfte

Stadsbyggnadskontoret har inbjudit till samråd om program för detaljplan Rustmästaren 2 i stadsdelen Bagarmossen. Programmets syfte är att studera förutsättningar för ny bebyggelse inom stadsdelen Bagarmossen och Skarpnäck samt i grönområdet mellan stadsdelarna. Programmet syftar även till att studera hur översiktsplanens intention om att skapa samband mellan stadsdelarna kan göras med en ny vägsträckning.

Området mellan Bagarmossen och Skarpnäck är ett av flera utpekade områden där översiktsplanens strategi att koppla samman stadens delar och skapa samband ska prövas. Strategin påverkar andra av översiktsplanens strategier och intentioner. Särskilt berörs de för Stockholm karaktäristiska och värdefulla gröna kilarna med anslutande stadsdelsparker och de kulturhistoriska värden som är kopplade till dessa. Detaljplaneprogrammet är ett av de första där strategin prövas.

Programområdet är indelat i fyra delområden. Delområde 1 omfattar Bergholmsskolan med angränsande grönytor och mötet med Rusthållarvägen. Inom delområde 1 föreslås att de brandskadade delarna av Bergholmsskolan ersätts med bostäder och studentbostäder. En ny förskola placeras på befintlig grönyta. Delområde 2 utgörs av en idrottsplats som domineras av en grusad fotbollsplan. Området är inringat av skog och grönska. Inom delområde 2 föreslås nya bostäder. Delområde 3 utgörs av Bergholmstorpet och äldre ängs- och åkermark. Här föreslås ingen ny bebyggelse utan istället att verksamheten utvecklas. Delområde 4 ligger i direkt anslutning till Skarpnäcks kvartersstruktur och utgörs av parkmark. Här föreslås en fortsättning på kvarteren för nya bostäder.

Programförslaget förutsätter inte en gatukoppling mellan stadsdelarna men ett genomförande ska inte omöjliggöra en sådan.

Förvaltningens synpunkter

Översiktsplanens strategi om samband och kopplingar mellan stadsdelarna

Området mellan Bagarmossen och Skarpnäck är ett av de första där översiktsplanens strategi att bygga samman stadens delar prövas i ett detaljplaneprogram. Kulturförvaltningen har i samband med remissvaret på översiktsplanen givit en generell syn på vad ett samband är och kan vara. I samband med detaljplaneläggning finns det behov av en mer fördjupad kommentar kring hur Kulturförvaltningen ser att strategin kan genomföras.

Kulturförvaltningen delar i stort programmets definition av vad ett samband kan vara och att det inte är liktydigt med stadsgata och bebyggelse. Platser och stadsdelar är fyllda med historiska lager som kommer av hur marken tidigare använts och planerats. Ytterstaden byggdes ut med ett integrerat nät av parker och friområden som binder ihop stadens blågröna bälte. Stor hänsyn togs till den äldre agrara strukturen som än i dag är bevarad och avläsbar i dessa områden. Exempel på detta är förekomsten av stora ekar och Bergholmstorpet som är en del av en äldre agrar struktur där marken var uppdelad i bland annat betesmark och odlingsmark. Moderna exempel på befintliga stråk och samband är skogsstigar som löper mellan Bagarmossen och Skarpnäck.

De visar på att grönområden inte nödvändigtvis behöver ses som barriärer och att samband och rörelser i och mellan stadsdelar kan se olika ut. Grönområdena mellan Stockholms stadsdelar är formade av den historiska markanvändningen likväl som en medveten planering med resultatet att kulturhistoriska värden också är starkt kopplade till sociala och ekologiska värden.

Kulturförvaltningen anser att dessa värden tydligare bör finnas med som en förutsättning i detaljplanearbeten för de områden där samband mellan stadsdelar ska prövas. Även i ytterstaden är det viktigt att se den historiska användningen och vilka strukturer den skapat som i dag utgör både värden och samband.

Kulturförvaltningen ser därför positivt på ambitionen att driva planprocesser i dialog med medborgarna. Kulturförvaltningen menar att en ökad delaktighet i stadsutvecklingen inte bara är en förutsättning för en demokratisk förankring utan även att användarna av en plats utgör en viktig kunskapsresurs.

Kulturförvaltningen anser att det är angeläget att i programskedet lyfta in befintlig kunskap och aktuell forskning om hur ytterstadsområdenas mer informella strukturer och stråk har vuxit fram, används och hur de kan utgöra grund för

stadsutveckling. Inom Kulturförvaltningen arbetar flera avdelningar med projekt om hur platsers och områdets kulturella och sociala betydelse ska bli en del av planeringsprocessen. Kulturförvaltningen undersöker gärna tillsammans med stadsbyggnadskontoret på vilket sätt detta arbete kan bidra i stadsplaneringen.

Detaljplaneprogrammet

Programmet tar endast översiktligt upp den historiska markanvändningen och de båda stadsdelarnas historia och planstruktur. Den historiska analysen kan fördjupas och även inkludera dagens användning och hur den sammanfaller med områdets historia.

Bagarmossen är utpekad som en särskilt kulturhistoriskt värdefull miljö där särskild hänsyn ska tas till områdets kulturhistoriska värden. Den föreslagna bebyggelsen utmed Rusthållarvägen bör därför anpassas till Bagarmossens bebyggelse i placering, skala och utformning.

Kulturförvaltningen har inget att erinra mot att de brandskadade delarna av Bergholmsskolan rivs och ersätts med ny bebyggelse. De delar av skolan som avser att rivas är brandskadade och av ett visst kulturhistoriskt värde. Den södra längan är dock inte brandskadad och det bör prövas om den kan byggas om till bostäder istället för att rivas. Ur kulturhistorisk synpunkt är ny bebyggelse inom delområde 2 möjlig. Kulturförvaltningen delar programmets inriktning i det att ny bebyggelse ska utgå från Bagarmossens plan- och bebyggelsestruktur. Kulturförvaltningen har inget att erinra kring programmets förslag att utveckla verksamheten inom delområde 3 och ser positivt på om det kan göras med utgångspunkt i den historiska markanvändningen.

Kulturförvaltningen avstyrker förslaget om kvartersbebyggelse i delområde 4. Området har i dag två tydligt avläsbara historiska lager som är viktiga att bibehålla. Den äldre agrara strukturen med stora ekar, landsvägens ursprungliga sträckning, uppdelningen mellan odlingsmark och betesmark är i dag tydligt avläsbar och är en del av områdets karaktär. Torpet Bergholm är beroende av sin agrara omgivning och bör fortsatt uppfattas ligga i sin ursprungliga agrara kontext i skogsbrynet, utmed landsvägen och i anslutning till den öppna före detta åkermarken. Skarpnäcks bebyggelsefront med enskilda landmärken som fondmotiv förutsätts delvis av den öppna grönytan som skapar avståndet mot skogsområdet. Bebyggelsen planerades med en stor öppen gräsyta, parkmark, för rekreation och idrott, som möter skogspartierna. Kulturförvaltningen menar att dessa befintliga arkitektoniska kvaliteter bör bevaras och ingå som en förutsättning i det fortsatta planarbetet.

Bilaga: Marieberg